

Social Land Program Expert Interview 6.

DW_A0065

K: CS.J.

V: [bizalmas adat] [bizalmas adat]

K: Akkor azt szeretném kérdezni, hogy miért is került sor itt [bizalmas adat], hogy ez a program elinduljon? Mert említette a [bizalmas adat], hogy pár éve már...

V: Igen, 4. éve, hogy benne vagyunk ebbe a programban, viszonylag későn kezdtük. Először a kertprogramba csatlakozni. Első évben saját .. burgonyára nyertünk pénzt, a burgonyát el kellett ültetni és akkor a családok a továbbművelést, illetve az ásást ők csinálták. Utána már a következő évben úgy volt, hogy maximálisan 30 fővel lehetett pályázni, ezt eddig mindig kihasználtuk. Eddig hála a jó Istennek, mindig meg is nyertük a pályázatot, tehát mindig nyertünk. A településünk 935 fő. Előregedő település, a fiatalok, akik magasabb iskolát végeznek, elkerülnek gimnáziumba, gimnáziumból felsőfokú intézménybe, alapképzésre, mesterképzésre, azok nem jönnek már vissza. Tehát nem jönnek. Itt a roma kisebbség aránya, tehát az egyre nő. Hát, most az óvodában, mondjuk, az 51 gyerekből körül-belül 40-45 a kisebbséghez tartozik. Szegény családok, sokgyermekes családok és meg kellett, hogy tanulják, hogy a saját házuk portálján lévő kertet föl kell ásózni, meg kell művelni és mi ehhez adunk segítséget. Ez a pályázat pont erre volt kiírva. Hogy a közmunka programban is csináltuk, tehát a mezőgazdasági termelésben csináltuk, tehát kiépítettünk 3 hektáros intenzív...

K: Ez a Start...

V: Igen, ez Start közmunka programban kiépítettünk intenzív zöldségtermesztést, tehát paprika, paradicsom, uborka, ezt. Tehát ott megtanulta, hogy otthon is tudja csinálni, tehát otthon is ugyanezt kell csinálni. Megtanulta az önkormányzatnál.

K: És milyen valószínűséggel kapcsolja össze a kettőt? Tehát elkezdte a Startközmunka programban a zöldségtermesztést.

V: És akkor ott megtanulta. Nem tudta, tehát nem volt neki otthon, aki átadja ezt a tapasztalatot. Tehát egyszerű dolgot, hogy hogyan kell palántát nevelni, még a palántát sem tudta, hogy a földet felásózza alá. Úgy kellett őket nevelgetni, hogy kaszálja le, ásózza le, gyomirtást, tehát egyszerűen, amit a paraszt ember az tudta magától, tehát abból élt.

K: Hol dolgoztak korábban az itteniek, hogy ez a hagyomány elfelejtődött?

V: Korábban a [bizalmas adat] ipar, ... drótygár, kefegyár, stb.,

K: Alvó városrész volt, vagy ...

V: Igen, itt mindenki oda járt be dolgozni. A mezőgazdaságban itt dolgozott az egész lakosságból 20 fő a régi termelőszövetkezetben. Tehát itt más munkalehetőség nem volt.

K: Egy termelőszövetkezet volt?

V: Igen, egy termelőszövetkezet volt, ami a környéket átfogta, tehát több település tartozott hozzá. Tehát [bizalmas adat]. Ezek a települések.

K: [bizalmas adat] említette, hogy van az önkormányzatnak, vagy volt földje, amin el tudott indulni pár évvel ez előtt a földprogram. Hogy sikerült földet szerezni, mert a termelőszövetkezetek felbomlását követően nem mindenkinek sikerült?

V: Igen, itt földterület volt, de bérbe volt adva, tehát bérleti díjat fizetett érte a termelőszövetkezet, és azt visszakértük. Tehát nem adtuk tovább. Hát nem sok földterületünk van, 2,8 hektár van fent, ahol burgonyát, meg ilyesmit...

K: Ez az, ami olyan meredeken van?

V: Nem. Nem, a meredeken az úgy került hozzánk, hogy az is önkormányzati föld volt, csak az egy ilyen, tehát nem a legjobb adottságokkal rendelkezik. A 2010-es

árvíz, mikor elvitte [bizalmas adat], akkor megnyertünk a gátra egy pályázatot és a gáthoz a földet onnan termelték ki és akkor tettek rá egy 60 centis humusréteget. És akkor azt használtuk ki, azt terítettük körbe és odatelepítettük, tehát a Start közmunka programban, ebbe állami pénzből, ebből a segítségből tudtuk betelepíteni. Úgy tudunk növényházat építeni, 500 négyzetmétere fűtött növényházunk van, csepegtető öntözéssel és tehát minden, és akkor volt képzés, az emberek mezőgazdasági képzésen vettek részt, 14 fő. Megtanulták a zöldségtermesztést, a tartósítást és akkor ezek az emberek dolgoznak és akkor így kezdtük ezzel.

K: A tartósításhoz is sikerült pályázni feltételeket, van savanyító, vagy mi?

V: Van savanyító. Dolgozunk rajta, de nagyon szigorúak a feltételek ahhoz, hogy kereskedelmi forgalomba lehessen hozni, ahhoz rengeteg feltételnek kell megfelelni. Most az egyik épületünk olyan állapotban van, hogy kicsomagolni lehet a nagy mennyiségű, tehát a hordókban érkező savanyúságot, azt kicsomagolhatjuk, arra az engedély meg van, de arra, hogy mi tartósítsunk is saját terméket, arra nincsen.

K: Értem.

V: Most azért telepítettünk kis 300 db gyümölcsfát, 150 szilva, 150 meggy és akkor még ősszel fogunk 300 db kajsziarackot.

K: Ezt is saját területen?

V: Igen, saját területen ezt is, hogy akkor ezt is tudjuk majd szintén a lakosság részére, illetve feldolgozni. És majd, ha sikerül pályázatot nyernie az önkormányzatnak, hogy akkor majd a teljes tartósító üzemben tudjuk foglalkoztatni az embereket.

K: Aha.

V: hogy önállóvá tudjunk válni majd....

K: És ahova a gyümölcsöst telepítik, az nem ugyanaz a terület, ami...

V: Az a nagyon meredek rész, ahova az első részt, most odatelepítettük.

K: Értem. Az eredetileg is a saját földje volt az önkormányzatnak.

V: Saját földje volt, hát nehéz, kevés a föld. Állami földet ugye most már nem nagyon lehet, az önkormányzat nem tud hozzá jutni. Két évvel ezelőtt – ugye nem is tudtuk – volt egy önkormányzati út, és akkor azt kiszúrták műholdról, hogy parlagfüves, ezért két évre kizártak bennünket a pályázatból. Volt rajta 22 db parlagfű. És akkor nem jött a pénz, szigorúak a körülmények, bizonyos részeken, ha rákapnak valamire, egy gumicsontot, akkor a parlagfű az közte van. Most 22 db parlagfű miatt az önkormányzat ki lettünk zárva, tudtunk volna pályázni, akkor megnéztük, hogy 4 hektár földet tudtunk volna mellé tenni.

K: De gondolom, hogy az óta gazdája akadt?

V: Hát az, persze, az óta már gazdája van és akkor így, hát ennyin tartózkodunk. Illetve még ott van egy kis földünk, ahol ki lett sajátítva a gát miatt. A gátépítéskor ki lett sajátítva a földterület, és akkor ott van még 1 hektár olyan földünk, ami még hozzánk került, és ennyin gazdálkodunk. És így kapcsolódik össze a kettő, tehát egymást erősítve, hogy először volt a Start és úgy jött a kertprogram. A kertprogramban maximum 30 ember tud részt venni. A tavalyi évben 110 közfoglalkoztatottunk volt egy időben.

K: És hogyan választotta ki, a [bizalmas adat] -nak mi a szempontrendszere, vagy ki végezte ezt a kiválasztást? Gondolom, hogy mind a 110-en szerettek volna a kertprogramba is bekapcsolódni?

V: Mindenki szeretett volna, csak ugye meg van határozva, hogy milyen feltételekkel lehet. Tehát, hogy rendelkezik-e földterülettel? Akinek nincsen kertje, azt nehéz vetőmaggal ellátni.

K: Vannak olyanok is, akiknek nincsen kertje?

V: Igen. Meg, hogyha van is, de nem készítette elő, mert a pályázatban meghatároztuk, hogy csak az pályázhat, akinek a kertje fel van szántva, vagy ásózva. Tehát, akinek nincsen, annak tavasszal hiába adjuk a vetőmagot, az nem tudja betenni a gazba.

K: Igen.

V: Tehát azt elő kell készíteni. Kimentünk, fényképeztük a területet, dokumentáltuk és akkor így, aki alkalmas volt, az a következő kiválasztáskor, rászorultság alapján, minél szegényebb, de több, egyedül állókat nagyon kevés van. Őket is segítettük, illetve a sokgyermekes családokat. Mint említettem már itt nagyon sok a gyermek, 5-6 átlaglétsszámmal családok vannak, nem ritka a 8 gyermekes család.

K: Akkor nem csodálom, hogy ahol a minimális segélyből nem bírják a családokat finanszírozni. Tehát...

V: Tehát, meg sokan nem is szeretnek dolgozni. A családi pótlékból, úgy látom, hogy ráálltak arra a színvonalra, amire a családi pótlék elég, illetve, hogyha kapja a 22800 forintot, de azért nagyon sok család egyedül, úgy vannak, hogy el vannak válva, tehát hogy minden jögi trükköt ismernek.

K: Ó értem és alkalmazzák is.

V: Igen. Hát persze. Ez nem az ő hibájuk, hanem a törvényhozóké.

K: Nem, én még azt sem, csak azért csodálkoztam rá, hogy a kényszerűség váltja ki ezt a helyzetet, hogy ahhoz, hogy egy pár ezer forinttal többet kapjanak...

V: Csak ezt az adófizetőknek nehéz elfogadni. Hogy ő dolgozik és fizeti az adót, és ez a kormány nagyon sok kedvezményt hozott az érdekükbe. Tehát, hogy a közmunka program béréből a gyermekek után járó adókedvezményt kap, ez egy nagy segítség pluszban, tehát akkor kezdték megérteni, hogy érdemes dolgozni. Addig nem is akartak közmunkaprogramban részt venni.

K: A közmunka programról mi a vélekezésük a körükben? Szívesen vállalják, verseny van érte? Beférnek annyian, ahányan úgy egyébként szeretnének? Legalábbis a jövedelemhez, még hogyha nem is olyan nagyon dolgozni?

V: Szeretik a közmunka programot. Nálunk körül-belül 110-120 fő van olyan, aki a közmunka programban vett részt.

K: Elég nagy volumenben fáj ez....

V: Igen, most nálunk jelenleg 60 fő van. De a mi embereink, mert mi viszonylag szigorúak vagyunk, nagyon szeretik a környékbeli polgármesterek a mi volt nálunk dolgozott közmunkásokat is. Elviszik [bizalmas adat].

K: És mit csinálnak ott? Irányítanak, munkát irányítanak?

V: Nem, ott is dolgoznak, csak ott nincsenek ilyen szigorú feltételek, mint nálunk. Így utólag ezt mondják, hát ez van.

K: De nem kell, hogy helybeli lakos legyen?

V: Nem kell.

K: Értem.

V: Lehet, el lehet vinni.

K: Na, most ezt nem értem, de valahol sejtem a megoldást, csak hogy nekik is meg van a maguk munkánélküli közössége, akit be kellene fogni, és akkor ahelyett, hogy azoknak kínálnának munkát, eljönnek a szomszédba munkásokért?

V: A közmunka program úgy tevődik össze, hogy a létszám után adják a dologi kiadásra a pénzt. Tehát a létszám alapján a bérnek a 20 %-át, vagy 15 %-át kapja dologi kiadásra. A polgármesterek, vagy a testületek úgy gondolkoznak, vagy a polgármesternek kell gondolkozni, mert egy személyben ő a felelős a

munkaprogramért, hogy milyen programot szeretne. Ahhoz pénzt szeretne előteremteni, azt mondja, hogy én ezt szeretném megvalósítani, ehhez nekem ennyi pénz kell, és akkor így megy, visszafelé a számol, hogy nekem akkor ennyi embert kell foglalkoztatni. Tehát, egy 300 fős település bevállalt, mit tudom én, pl. [bizalmas adat] 80 közmunkást, holott neki nincsen otthon csak 40 vagy 50. És, akkor így.

K: Na, most már értem.

V: Mert, olyan valamit szeretne megvalósítani és akkor így elszipkázza a többitől viszi el a közmunkást.

K: Ó, de az nem jó hatással van a helyiekre, mert ha hazajön és elkezdi mondani, hogy itt mi van, meg ott mi van?

V: Igen, hogy itt, náluk haza lehet menni délben, igen, ezzel nem akarunk ezzel foglalkozni.

K: Értem, csak nehezebb így a...

V: Nehezebb így, de megcsináljuk, hát...

K: Egy előnye van, hogy jövedelmet kap és az...

V: Igen, az lényeges a jövedelem. Hát a bűnözés, a fiatalabb kori csoport, ezek a tizenévesek, akik okoznak gondot. A betörések, lopások, az elköltözött családi házakba törnek be, víkendházakba törnek be.

K: [bizalmas adat]-n voltunk most, vagy két hete és ott is hasonló problémáról számoltak be, hogy az üres házakat gyakorlatilag télen eltüzelik, a cserepet eladják, és abból próbálnak ...

V: Itt nálunk a zártkerti szőlőrészen kivágják a fát és nem bánják a büntetést, ami sokkal többbe kerül, mintha megvenné a tüzelőt. Ezt nem tudom, hogy miért nem

kapcsolják össze? Nem tudom, másképpen gondolkodnak, de ezt nem kell nekünk érteni.

K: És a módja a közfoglalkoztatásra való bekerülés szigorúbb, nem változtak egy kicsit, hogy magasabb a jövedelem?

V: Nem szigorúbb. Tehát megvan, hogy milyen program s ahhoz szakmunkást. Szerintem az a nagy probléma, hogy például szakmunkást nem tudunk fölvenni, mert nincs szakmunkás a faluban. Nincs kőműves, nincs lakatos, nincs szakmunkás, aki ugye, mert mezőgazdasági gépszerelő kellene, de nincs, mert nem csak segédmunkás kell, mert annak a bére már magasabb, ha szakmunkás lenne.

K: Miért nem lehet kinevelni őket, vagy kiválasztani az ügyesebb gyereket és kitaníttatni? Nem jönne vissza?

V: Az oktatást - szintén a közmunka programban a tavalyi évben volt minden, a kazánfűtőtől kezdve, a parképítőt, kertgondozót, mindent, de nem használják, nem tudnak elhelyezkedni vele. És azt, ugye nem számít szakmunkásnak, aki egy ilyen tanfolyamot elvégzett.

K: Igen, ezt tudom, de nem is erre gondoltam, hanem, hogy mit tudom én, valamilyen önkormányzati támogatással, szakmunkássá nevel 3 év alatt egy nyolcadikos ügyes fiút valaki.

V: Esélytelen.

K: Esélytelen.

V: Hát beszéltünk ... folyik szakmunkás képzés, kőműves, ács. Hát nem tudta a falat felrakni, pedig ő kőműves szakmunkás. Hát, hogyha nincs gyakorlat, akkor nincs tapasztalat. Nem tudom, hogy, hogy? Hát volt olyan nyolcadik osztályos, akit beiskoláztunk kazánfűtőnek, mert az alapfeltétel, hogy a 8 osztály meg legyen. Meg volt a 8 osztályról a papírja és nem tudta leírni a nevét. Ilyenkor kérdezem én meg,

hogy a pedagógusok – elnézést, de szoktam őket szidni, hogy hogy engedik tovább, hogyha nem tud írni? Akkor mit csinált az, hogy elvégezte a 8 osztályt?

K: Milyen teljesítménnyel kapta meg a ...

V: Igen, tehát ha nem tud írni, akkor hogy? Ezek ilyen rejtélyek, csak magamban úgy elgondolkodom, hogy így is lehet?

K: Hát az, hogy a szülők hogy foglalkoznak a kerttel, hogy elmennek dolgozni, mert most van a palántázás, a gyümölcsözés, az ad valami mintát a gyerekeknek, vagy bátorítást, vagy van valamilyen változás, vagy ez egy lassúbb folyamat és ...

V: Ez egy lassú, hosszú folyamat lesz. Tehát, hát ez, hogyha a versenyszférában tudnának elhelyezkedni, tehát hosszabb időre, szerintem ki is használják őket, mert vannak itt nagyon ügyes emberek, akik betanított munkát, tehát a vasszereléstől kezdve nagyon jól csináltak és vitték is őket, de kihasználja őket. Felmennek [bizalmas adat] -re, aztán olcsón fizetik meg, ki sem fizeti őket, tehát ki is használják őket. Sajnos.

K: Igen, mert nem tudják megvédeni magukat.

V: Igen, meg fölmege és akkor a vállalkozó egyszerűen nem fizeti ki. Tehát panaszkodnak. És akkor, nem tudom, hogy a munkamorál? Most itt dolgozik nálunk és akkor lenne lehetősége, hogy ő beadja az ő... találtak munkát, hogy elhelyezkedjen a versenyszférában, és akkor olyan lehetőség van, hogy ameddig szerződése volt, utána még kapna pénzt, pluszban. Azt a pénzt megkapná, nem tudom én hány százalékot, de csak addig adja ki a vállalkozó neki, amíg felveszi, és utána nem veszi fel, hanem csak ilyen kiskönyvvel, teát ilyen 15 napot dolgoztatott velük. Tehát így elszórakozgatnak egymással. És akkor itt meg a munkaügyi központban lépnie kell vele, mert nem működött együtt, úgy ment el, hogy nem szólt, hogy ő elmegy. Egyszer csak, mint mindenreggel névsorolvasás, és hopp, hol van? Mondják, hogy elment [bizalmas adat]-re dolgozni. Hát mondom, ez így működik? Ezzel nem foglalkoznak, csak az van, hogy most, amit ő gondolt, az úgy lehet.

K: Van azért olyan a településen, aki még most is vállalkozónál talál munkát, vagy valahova eljár, mert néhány cég működik a környéken? Csak nem tudom, hogy milyen arányban találunk munkahelyet?

V: Hát itt is van, de már egyre kevesebb. Mélyépítéssel foglalkozó cég volt, de ő is kevesebbet ugye, mert óriási verseny van a feketemunkával. Aki becsületesen bejelent mindenkit, az nem versenyképes óradíjban azokkal, akik így fekete munkást is alkalmaznak. Hát ugye olyan cég van, hogy lakatos, de oda komoly szakmai tudás kell. Tehát kovácsolt vaskerítés, meg ilyen szerelésekhez, hát oda meg kell lenni a tudásnak. Tehát nem egy bizonyítvány kell oda, hanem azt meg kell csinálni, ha nem, akkor köszönöm szépen, ennyi volt. Tehát ide csak ilyennel, hogy papír van a kezében, hogy neki papírja van róla, hogy ő egy nagyon jól minősített hegesztő, és aztán itt van tessék, ezt kell megcsinálni, és akkor csak néz, hogy most mit csináljak? Így nem lehet, tehát a versenyszférában ilyen ember nem tud megmaradni. A multik [bizalmas adat] –on vannak, [bizalmas adat], stb.

K: Oda meg gondolom, hogy egy felől a bejárás miatt körülményes.

V: Azt támogatják a bejárást, hát a bejárást. Minimálbéren tartanak mindenkit, tehát hogy mindenki a minimálbéren van. Minimálbéren felül nem nagyon szeret fizetni senki, boltok sem, senki. Tehát így össze van nyomódva. Most, ha ő azt mondja, hogy neki van két gyereke, nincs csak hat osztálya van, 78000, nem tudom pontosan mennyi most a közmunkás bére, segédmunkás bére, két gyermekkel ő kap 77000 forint nettót. Azt mondja, hogy azért ő nem megy el sehová.

K: Igen, mert a másik oldalról sajnos ...

V: A másik, akinek nincsen gyereke csak, vagy mondjuk, már nagyobb a gyerek, felveszik minimálbérrel, legyen szakmunkás minimálbér – nagyképűen kimondjuk -, 129.000 forintért, és akkor fog kapni 79000 forint nettót. És akkor az meg otthon mondja a magáét, hogy az iskoláját neki, hát elengedtem két gyereket, neveltem és ennyi a bérem, ez meg ugyan annyit kap.

K: Igen, csak ez felveti a kérdést, hogyha mindannyian itthon akarnának boldogulni, akkor van-e, a település készül-e arra, hogy ilyen sok embert, meg, ha tényleg ennyi a gyerek, akkor egyre szélesedő utánpótlásban fiatal tud-e foglalkoztatni, vagy motiválni arra, hogy vigye többre, hogy kikerüljön?

V: Hát ez nehéz dolog lesz. Tehát nem akarnak, nem tudom, hogy miért. A lányok – kissé túlozva lányok, 14 évesen elkezd a szülést. Nem tudom, tehát, hogy és akkor 5-6 gyerek, ez a minta előttük, vagy nem tudom, hogy ez miért van így? Ehhez komoly ember kell, vagy szakértői csapat, aki ezt meg tudja mondani, hogy miért ebben látják, hogy ő nem is akar dolgozni, tanulni, mert ő ezt látta, ebben nő föl, hogy a miatt, vagy nem tudom, hogy mi miatt. Nekünk ezt nem kell tudnunk itt. Csak amikor a probléma előjött, akkor kell és tudunk vele foglalkozni, tehát mi erre a megoldás, nem tudjuk. Kis önkormányzat, tehát...

K: Tudni, mindenképpen tudható, tehát akkor, hogyha egy fiatalnak van esélye, akkor nem a gyerekvállalásban keresi a felnőtté válásnak, meg a jövedelemszerzésnek az útját, ha nincsen esélye, akkor meg ez marad, a túlélési lehetőségek közül. Tehát, hogyha ő a saját egzisztenciáját meg akarja, jövedelmet akar, akkor neki ez az.

V: Az, nem fog 14 évesen szülni, akkor az elmegy gimnáziumba, tanul, picit utána megy alapfokú és akkor... Nekem is a nagyobb fiam, [bizalmas adat]-ben végzett a nagyobb fiam agrárszakon, ott végezte a mesterképzést ugye, most a [bizalmas adat] Egyetemen van II. éves [bizalmas adat]. Már ő sem ezt...

K: Pont ezen gondolkodtam, hogy nem valószínű akkor, hogy ő is visszajön.

V: Nem, a kicsi sem fog visszajönni, ő is [bizalmas adat]-en van. Úgyhogy elmennek, tehát elmennek. Aki érettségiig eljut, az már nem fog visszajönni, az már el fog költözni, a településen sem fog lakni.

K: Egy kicsit vissza a földprogramhoz, hogy a kert ott kezdődik a vetőmagosztással, gondolom én. Mit kaphatnak még szolgáltatásként? Van gép, amivel esetleg a kert művelésében tud segíteni az önkormányzat?

V: Nem. Ezek kicsi 100-300 négyszögölös kertekről van szó. Tehát ezt mindenkinek magának kell tudnia megoldania. A pályázat családonként 30000 forintot ad, tehát ebben kell gondolkodni. Ebből kell. És még próbáltunk ragaszkodni, az általunk kigondolt dologhoz, hogy kell neki a szerszám, mert nem volt szerszám. Tehát alapvető szerszám, ugye ásó, hogy tudja felásózni, legyen gereblyéje, legyen kapája, mert ezek nélkül, úgy érdekes lesz elkezdni. Nem volt permetezőjük, tehát egy háti permetezőt is kellett vennünk, hogy legyen permetező és akkor a vetőmagok, tehát az alapvető vetőmagokat. Tehát zöldségféléket és akkor még csemegekukorica, zöldbab, zöldborsót, tehát ezeket. Sütőtök, patisszon, tehát minél többet, hogy minél szélesebb körben tudjanak a családnak kell cukkini, tehát hogy legyen mindenkinek, ezeket a vetőmagokat. Ugye, hát a faluban nincsen tehát. Disznótartás egy családnál, vagy kettőnél van. Néhányan tartanak egyet-egyet. Tehát trágyázás nincs, ezért adtunk minimális műtrágyát, egy kis műanyagtartállyal az utánpótlásnak műtrágyát és szabadforgalmú növényvédő szereket. Tehát rovarölő és gombaölő szereket.

K: És azt akartam kérdezni, hogy kapnak-e?

V: Igen, ezeket. Tehát hogy ezeket mi adjuk és emellett oktatás. Egy agrárszakember oktatta, oktatja őket.

K: Ez egy folyamatosan, az elején elkezd és...?

V: Az elején részt kell venniük, tehát be kell jönniük a közösségi házba, ott elmondja a kérdésekre, hogy mégis, hogy kell, mint kell és bármikor meg lehet kérdezni.

K: Tehát ő elvileg fizikailag jelen van a településen és bármikor lehet hozzáfordulni, amikor valami gaz felütötte a fejét, hogy mit kell vele csinálni.

V: Igen, így van és akkor így gondoltuk. Akkor ez sikeres volt, mert befogadták. Mondták, hogy ilyeneket ne írjunk, hogy szerszám kell. De hát mondtam, hogy ilyenekre pályáztunk, mert a nélkül felesleges. Volt az a program, mindegy - A minden gyerek lakjon jól ...

K: Igen, tudom.

V: Az elképzelés tökéletes volt. Kihozták a napos kacsát, a tápot. Abban a szent szűrásban úgy eladta, mint a hess. Tehát annak úgy nem láttuk értelmét, tehát egy ilyen dolognál nem láttuk értelmét. Meg adtak egy vetőmagcsomagot, elmondták, hogy bio, meg, stb. Azt sem tudták, hogy mit kell vele csinálni. Tehát mi azért próbáltuk, hogy tanulja meg és akkor, amikor megtanulta, tudja majd, hogy mit kell csinálni, onnantól legyen értelme és így láttuk értelmét és így van értelme, mert amúgy...

K: És a pár éve, említette a polgármester úr, hogy körül-belül 4 éve indult családok, azok most bent vannak, vagy van változás a családok összetételében?

V: Van változás is, igen van. Tehát, aki látta a jó tapasztalatot és hajlandó volt a saját kertéjt megművelni, tehát hogy erre alkalmas legyen a pályázatban, akkor bekerült úgy, mint pályázó.

K: De ha 30 a maximált létszám, akkor kinek a helyére tudott belépni, mert nem bővílhet a keret?

V: Nem bővílhetett, akkor ott dönteni kellett a rászorultsági alapon.

K: Értem.

V: Hogy ki volt a rászorultabb? Most aki nem tudta biztosítani a feltételeket, most azért tudtunk ebben az évben több nyugdíjasnak, egyedülállónak és azt az örömet, hogy ők még sohasem kapta, semmit az önkormányzattól, az államtól sem. Hogy illet? Ilyen is van, hogy ők is számítanak a nyugdíjasok? Jaj de örültek neki. És azoknak olyan a kertje, hogy én is úgy megyek oda, hogy uram Istenem, hogy egy fűszál sincs. Mondom, még amikor kijön, észreveszi, akkor ki is veszi. Kikapálja rögtön. Nagyon aranyosak.

K: A legtöbb helyen a nyugdíjasok nem kerülhettek bele, hanem a nagycsaládosok kerültek bele.

V: Az elején próbáltuk mi is csak a nagycsaládosokat, de amikor már nem volt hajlandó semmire, mert nem akarta, nem csinálta, meg visszaellenőriztük, és akkor tiszta gáztenger volt, akkor azt mondtuk, hogy az ilyen embert azt kivesszük a programból.

K: A 30 emberből körül-belül hány ilyen eset volt?

V: 5, mindig volt ilyen 5. Volt aki, ahogy megkapta, úgy hagyta, a vetőmagot sem használta föl. Azokkal most mit csináljunk?

K: Ilyenkor ő akart jönni ide, mert érdekelte a támogatás, vagy inkább a település vezetése kapacitálta, hogy történjen már abban a családban is valami.

V: Hát jöttek, hogy valami segítséget, mert úgy van, ha nincs pénzük, akkor jönnek, hogy úgy tesznek, mintha az önkormányzat egy bank lenne, mintha tudna adni. Mondtuk, hogy az önkormányzat nem tud pénzt adni a családnak. Nálunk lakhatási támogatás van a képviselő testület döntése értelmében, aki erre jogosult, az havi 5000 forintot kap lakhatási támogatást.

K: Lakásfenntartási támogatás van, vagy itt is az energia számláit fizetik be?

V: Itt nálunk készpénzt kapnak. Megkapja készpénzben és akkor ő fizeti, amire szükségét látja.

K: Igen, mert tapasztaltam másutt, hogy közvetlenül, csoportos átutalással rendezik neki a számláit.

V: Nem, nem. Mi ezt nem vállaljuk, a testület úgy döntött, hogy mi így nem. Hogy nehogy már mi döntsük el, hogy kinek melyik számlájába szálunk be. Mert 5000 forint villanyszámlára lehet, hogy kevés, a vízre sok, vagy nem tudom, hogy kinek mire van szükség. Valaki éppen akar venni most 2mázsa fát belőle, azt minden család döntse el.

K: De feltételezem, hogy a téli tüzelő pályázat is van.

V: Téli tüzelő pályázat is van, igen, persze.

K: Kapnak?

V: Hát azt meg is kapjuk. Körül-belül úgy szoktuk, hogy családonként olyan 6 mázsa fa szokott jutni. A rászoruló családoknak.

K: Azok a családoknak, akik megművelik, azok mennyire értékelik azt, hogy nekik a kertben ilyen növény van. Elmondom, hogy miért kérdezem, mert meglepődve tapasztaltam, hogy amikor interjúztunk az egyik családnál, hogy – nem itt, hanem egy másik településen -, és ott elmondta, hogy mire megpermetezi, mire locsolja, mire ilyen-olyan, addigra neki 4000 forintban van egy kiló krumpli. Hát 400-ért megveszi a Tescóban, akkor ahelyett, hogy őt szorítanák arra, hogy ő a 4000 forintos krumplit a kertben előállítsa, adnák oda neki a 400 forintot, nem jobban járnék én is meg az önkormányzat is? Mondta.

V: Nálunk tudják, értékelik. Az nem igaz, hogy 4000 forint egy kiló krumplit előállítani. Azt tudjuk, az butaság. Mert mit csinál, nem kell bele tennie pénzt, az nem igaz, nem értékelik, nem is tudják, hogy... A mi önkormányzatunk saját földön termel, saját földünkön nekünk is van most burgonya. Minden évben szoktunk adni ingyen családoknak. Tavaly nagyon rossz volt a termés, egyharmada az átlagnak. Egy zsákot tudtunk adni a családoknak, de az előző évben meg 3 zsákkal tudtunk adni. Teljesen ingyenesen. Minden családnak. Nem szoktunk - ha az önkormányzat ad valamit, az nem tesz különbséget, mindegy, hogy az egyedülálló nyugdíjas, vagy ... kisgyermekes család, mert annak is van lánya, gyereke, unokája, majd ő megoldja. Ha az önkormányzat ad, akkor mindenkinek egyformán ad.

K: Mennyiségre is azonosan?

V: Igen. És akkor, azért már jelentettek fel bennünket, már vizsgált mindenki bennünket. Az, aki vizsgálhatott, az a mindenki volt nálunk, mindent rendben találtak

hála a rendeletünknek. Egyenlő bánásmód hivatal, rendőrségi feljelentés, mindenki volt itt nálam.

K: Szóval, minden jóindulatú ember megtette a magáét.

V: Persze. A közmunka programnál feljelentettek bennünket, de ez a dolguk. Ehhez értenek. Ebben nagyok jók, jogászkodásban, nem tudom, Magyarország .. jogállam, mindenki tudja jogot, mint ahogy a focihoz is ért mindenki Magyarországon, így a joghoz is.

K: Igen. Ha egy négygyermekes család egy 300 négyszögölön gazdálkodik, a földprogram biztosította szerszámmal, vetőmagcsomaggal, akkor, amit ott előállítanak, az körül-belül meddig elég? Olyan december környékéig kitart az a zöldségféle, vagy?

V: Hát ezt mindenki tudja magáról, hogy annyi mennyiség van, hogy annak ki kell tartani nemcsak decemberig, hanem tovább, zöldség, ilyesmi, hát az tartósítani lehet, paprikát, paradicsomot, lecsót főz.

K: Jellemző egyébként?

V: Hát nem mindenkire jellemző, de ezt már mi nem tudjuk. Tehát ez a program nem arra szól, hogy utána tudunk nyúlni, hogy ezt tényleg tartósítja-e, akármire, eladhatja, stb.

K: Értem, értem. Arra voltam kíváncsi, hogy mennyire kezd az formálódni az, hogy ők ezt...

V: Néhányan vannak, akik ezt így megcsinálják, és akkor, tehát mondom, hogy ami tud, az önkormányzat is átveszi, de mi nem tudjuk átvállalni teljes mértékben. Hát ez a program, 30 ezer forintból csodát senki ne várjon.

K: Nem.

V: Hát az, hogy mi is megoldjuk egy hattagú családnak az ételmezését egész évre, akkor mi nagyot tudnánk tarolni, meg akkor megtalálnák a bölcsek követ, ahhoz nagyon közel vagyunk.....

K: Hogy megy a tapasztalatok átadása, a közösen művelt terület meg a kert között. Meg a közösen művelt terménnyel, zöldségfélét is termelnek, vagy az a krumpli az, ami a fő...

V: Krumplit termelünk, ami fő, tehát zöldséget, annyit termeltünk, hogy, amíg volt, az iskolának – most egyházi fenntartásba tartozik - tudjunk átadni, ingyenesen adni. Amikor az iskola elkerült tőlünk, akkor már nem termeltünk semmit, mert szét tudjuk aprózgatni, mivel itt a földet, a kultúrákat váltogatni kell, a krumpli is 4 évente kerülhet vissza, bérelnünk kellett földet nekünk is, hogy tudjunk krumplit ültetni máshol, ezt az önkormányzat saját költségvetéséből fedezte.

K: A bérleti díjat?

V: Bérleti díjat, vetőmagot kellett vásárolnunk, azt is saját pénzből vásároltunk, mert a Startprogram nem engedett vetőmagot vásárolni. Tehát az önkormányzat nagyon sok mindent próbál tenni. Most olajtöket termelünk, ahol a földet kellett pihentetnünk. Tehát a fele földünkben most olajtök van, hogy utána abba a részbe tudjunk majd tenni krumplit, hogy ne kelljen bérelni, mert 200 ezer forintért béreltünk földterületet, hogy tudjunk krumplit termelni. Paradicsomot szoktunk, volt vöröshagymát csináltunk, akkor adtunk minden családnak vöröshagymát, adtunk paprikát, adtunk paradicsomot. Volt kiosztási jegyzék, hogy ki, milyen feltételekkel, de mi mindenkinek adunk. Az önkormányzat ad mindenkinek, mindent.

K: A főző konyha, amit a gyerekek napközis ellátásra szerveznek, az nem a településhez tartozik, vagy?

V: Nem, mondtam, hogy egyházi fenntartásban van, és egyházi fenntartás üzemelteti a konyhát.

K: Onnan főznek az időseknek is?

V: Igen.

K: Értem. Mert néhány helyen úgy van, hogy saját fenntartású és akkor, amit közösen termelnek, azt a közkonyhának adják nyersanyag....

V: Azt mi is szeretnénk, ez lenne, tehát hogy a magyar állam bácsi az iskolát visszavenné magának és akkor a konyha, meg az óvoda az önkormányzathoz kerülne. És akkor már működne, hogy akkor a nyersanyagot mi termelnék neki, magunknak. Ez egyszerű, mert amit megtudunk, azt megcsináljuk. Hát azért telepítettünk gyümölcsöst is, szilvát, meggyet, hogy frissen befőzni, lekvárnak, próbálunk előre gondolkodni a későbbiekre. Tehát ősszel telepítünk barackot, és akkor burgonya, káposzta, salátákat, uborkát.

K: És ezt most az iskola, mindezt a piacról vásárolja?

V: Igen.

K: És az a normatíva, amit kap az erre elegendő?

V: Nincs rálátásunk. Megoldják, kapják a gyerekek, úgyhogy megoldják, hogy mennyivel egészítik ki, hogy milyen forrásból egészítik ki, nem tudom. 5 éve, már nincs erről információnk. Azért adtuk egyházi fenntartásba, mert a fenntartást nem tudta az önkormányzat ellátni. Intézményfenntartói társulás létezett, 4 település volt, iskola, óvoda, aztán [bizalmas adat] van még óvoda.

K: Felső tagozat, vagy alsó tagozat?

V: Alsó, felső, gyönyörű épületünk van. 230 millióért lett 5 éve felújítva, csak a gyerekek elfogynak belőle. És ..

K: Anna ellenére, hogy ilyen magas a családonkénti gyerekszám?

V: Igen, mert, hogy mondjam, hogy jól hangozzék? Bizonyos családok a gyermeküket nem hajlandók idejáratni.

K: Hát ez másutt is van, hogy a nem cigány családok beviszik a városba, vagy felső tagozattól kezdve már nem itt van...

V: Itt már alsó tagozattól kezdve elviszik. És akkor így...

K: És mi a népszerű a környéken, ahová hordják?

V: Most a legközelebb ide, [bizalmas adat]-ra viszik, az van legközelebb....

K: Ott más a roma nem roma arány? Tehát ott biztosítottabbnak látják, hogy...

V: Tehát, nincs olyan arányban, tehát az osztályban nem 90-10, hanem mit tudom én 50-50.

K: Értem.

V: Hát akkor az is más és a középiskola az meg már [bizalmas adat]

K: Igen, de az másutt is gondot okoz, tehát az már olyan méretben kell, hogy...

V: Az már igen, az már [bizalmas adat]

K: Hát a gyerekek, ha már általánosba oda járnak általánosba, akkor még kevésbé jönnek vissza. Tehát az a fajta szegregáció, ami elkezdődik általános iskolában, az csak erősíti azt.

V: Na, most nálunk ki van szegregálva?

K: Már most úgy gondoltam, hogy a kettéválás, hogy a...

V: Most arra gondolok, hogy el van szegregálva az úgynevezett magyar lakosság.

K: A hivatalos többség.

V: Igen, a hivatalos többség van szegregálva. 10 fő, 10 % az iskolában, óvodában. Tehát nem tudom, ennek a környéknek, ennek az [bizalmas adat]-nak, körül-belül 30 éve van.

K: Ilyen mennyiségek vannak.

V: Kész. Kész, vége.

K: Ezt tapasztaltam is, hát ugye..

V: Hiába jó helyen fekszik, de egyszerűen le fog épülni.

K: Van még lentebb?

V: Van. Hát az még most....

K: Már olyan értelemben, hogy nincsen munkahely, a gyerekek nem fejezik be a szakmai képzést, és hogy a fiatalok, meg a gyerekszülésben látják a jövőt.

V: Ez még fokozódni fog, igen.

K: Ez már eléggé súlyos, úgy gondolom, hogy azért...

V: Ez, ez lesz, biztos, hogy ez lesz...

K: Aha. És hogy lehetne megfordítani? Vagy az eddigi évek tapasztalatai alapján milyen sikerek voltak, amik ugyan csak korszerűek, de azt mutatják, hogy na, például így lehetne kezdeni valamit?

V: Ezen nem tudtunk fordítani, próbáltunk ösztöndíjprogramot létrehozni, tehát, hogy a középiskolásoknak, főiskolásoknak, de nem, ez itt esélytelen. Ilyen kis

költségvetéssel mi nem tudunk. Nem tudom, hogy talán hogy lehetne, lakást húzattatni, hogy külön költözzön, családot alapítani, lakást adni neki, itt erre nincsen pénz. Nem tudunk lakást építeni neki, mert egy régi rossz ...

K: Velük együtt, most vannak azok a telekprogramok, vagy nem tudom. Nem tűnik megoldásnak?

V: Hát az állam, most nagyot lépett ebben a CSOK-ban és a Budapest elszípkázza a 80 %-ot, a nagyvárosok a maradék 20-at, aki képesek ezt, olyan lakásokat építeni, új lakás építésére és kész, egy kis településnek annyi esélye van, hogy az a fiatal huszonéves le fogja vezényelni magának a lakásépítést, az Áfát is tudja visszaigényelni az építőanyag után. Nem fog vele foglalkozni, meg fogja venni a készlet, ahogy van jó fekvésű, neki ez tetszik, kész. Nem ilyen környéken, hogy este 10 órakor zenél még, mellette bömbölteti a rádiót, stb., stb.. Nem mindegy, hogy milyen környezetben van.

K: Igen.

V: Most ez a korosztály, ez a 40-55 évesek még ezt kihúzza, és utána már egyre kevesebb lesz. Tehát a fiatalabbak, azok már elmentek, tehát ott, 35 évnél szakadt meg a lánc. Tehát már 35 év alatti, szinte alig van, aki itt van a településen. Egyre kevesebb. És még itt van, ez a gerinc, ez a 45-55 között most még ez erőlködik itt a településen.

K: Na, hátha eredménnyel és kitalálnak valamit.

V: Hát..

K: Ezek a támogatások, amik most bejönnek, azok azért valamit csak mozdítanak előre, mert nem 22.800 forintot kap, hanem mégis többet, aki itt él. Látszik ez egyébként a környezeten, vagy kicsit jobban rendbe tartják az udvart, vagy a gyereket?

V: Ezt az önkormányzat próbálja generálni, tehát mi ellenőrizzük a lakásokat, felszólítjuk, hogyha gazos porta, kiírjuk a felszólítást, tegye rendbe. Jegyző úr vegzálja őket, tehát jó értelemben, tehát hogy felszólítja őket, hogy le kell kaszálni azt a füvet, hogy néz ki, így nem szép, kell, hogy legyen valami utcakép. Tehát a végén, úgy nagyjából még nézünk is ki. Eddig úgy csináltuk, hogy mindenkinek vágtuk a portája előtt az út és a kerítés között mindenki előtt vágtuk, aki nem virágosított, az kapálta magának, de akinek be volt füvesítve, annak mindenkinek vágtuk. Télen mindenkinek separtuk a járdáját, előtte. És akkor a testület úgy döntött, hogy álljon meg a menet, mert már ha leesett egy kis hó, akkor nem separta el, csak várt, majd jön a közmunkás. Nem vágom le, jön a közmunkás. És akkor most ez évtől nem vágjuk. Mindenkinek küldtünk a levelet, hogy mindenki saját maga köteles gondoskodni a törvénynek megfelelően, hogy a kerítése előtt eddig neki kell karbantartani. Ha nem, akkor először felszólítás és akkor utána szankció, jön a szankció.

K: És elkezdett működni valami?

V: Hát van, aki furcsállta először, van, aki kivár. Úgyhogy, de nem enged az önkormányzat, van rengeteg terület, amit nekünk kell. A gátat nekünk kell, a köztemetőt, a futballpályát, a tereinket, a saját önkormányzati telkek, van nekünk mit dolgozni. Meg azért ezek pénzben is, ez a motoros fűkasza, benzinfogyasztás. Egy ilyen gép, amivel mi dolgozunk, hogy hát, amivel ilyen sok területet kell vágni, az 200 ezer forinton felül vannak.

K: Hogy van ez, ha már a függőségnél tartunk, hogy ugye, mert hogyha túl sok támogatást kapnak például a seprés, meg a fűnyírásnál, meg minden egyéb, akkor nagyon elkényelmesíti őket, vagy függővé teszi az embereket és akkor kevésbé motivált arra, hogy ezt ő csinálja....

V: Igen. Tehát, hogy megszokják és akkor onnan már nagyon nehéz visszalépni. Tehát ezt mi is elrontottuk, mert azt akartuk, hogy egységes legyen minden.

K: Hát a kertkultúra, ami most a földprogram keretén belül indult például a gyerekek kötelező étkeztetésével kapcsolatos rendelettel, nincs egy kicsit így visszafogva?

Mert azt tapasztaltam, hogy sokan ezért nem művelik a kertet, mert úgyis kap a gyerek és hazajön az iskolából a bődön kaja és nincs szükség, hogy maga megtermelje.

V: Nekünk most ez évben van ez a szünidei programra gondol?

K: Igen, meg évközben is, tehát nem ott eszik a gyerek, hanem hazaviszik a kaját.

V: Azt már megszokta, régen megszokta, hogy ők mindig ingyen ettek. Tehát ez a réteg, ez mindig ingyen evett, ő sosem fizetett. Tehát ő nagycsaládos volt, ő már az óvodától kezdve ingyen evett, és ő...

K: Csak a gyerek evett ingyen, vagy a gyerek révén hazakerült a kaja.

V: A gyerek, csak a gyerek evett. Most kerül a szünidőben haza, tehát most nem tudom mire gondolt? Arra gondolt a szünidei étkeztetésre?

K: Egyáltalán a gyerekek ingyenes étkeztetésére gondolok, hogy van, ahol úgy oldják meg, hogy nem az iskolában fogyasztja el évközben sem.

V: Itt csak a szünideit kapja meg, amit haza vihet.

K: Illetve a kötelező étkeztetést, azt ugye a kiskorúakra írja a törvény és 0 éves kortól és kimérték a bődönbe a gyerek adagját, amit nyilván nem a 0 éves gyerek fogyasztott el és mondták, hogy így, tulajdonképpen a gyerek révén az egész családot eteti a település és így nincs motiválva arra, hogy ő kertet műveljen, vagy bármit műveljen, mert meg van a napi egyszeri meleg étel.

V: Hát nálunk az iskolában van a szünidei étkeztetés. És a szünidei étkeztetéssel, mivel nem értek egyet, hozzá kell, rögtön tennem, hogy nem értek vele egyet a szünidei étkeztetéssel. Hát ez hihetetlen. Ezt az V. kerületi liberálisok – nagyon szeretem őket – a PM-esek és az LMP-s két hölgyet, azt imádom. Neveket nem mondok.

K: Úgy is tudja mindenki.

V: Igen. Imádom őket, és akkor a kormánypártra a gyerekszegénység ... , a média felfújta, hogy így lett és akkor azt mondták, hogy néhány milliárdot megér, hogy ne dumáljanak. Nem tudom, de ezzel óriási hibát követtek el.

K: Milyen szempontból hiba? Pénzügyi?

V: Pénzügyi. Az országban kibírja, szegény adófizető, az mindent kibír, aki dolgozik azért a minimális nyugdíjért, az mindent kibír. Hanem ahhoz szokadni valakit, hogy neki minden ingyen van, az nem fog dolgozni, az nem fog tenni semmit pluszba, hogy másképp legyen. Mert mire szembesül vele, kiszámolja, azt mondja, hogy nem leszek hülye, hát minek csináljam, adják. Azt mondja minek, meg sem mozdulok. Meg sem mozdulok, úgyhogy, áh!

K: És hogy sikerül megszervezni a szünidei étkeztetést?

V: Pályázatot írtunk ki, mert mivel nincs saját konyhánk, ha lenne, akkor mi csinálnánk. Mivel nincsen, ezért pályázatot írtunk ki. Megkerestük a helyben lévő konyhát, mivel az önkormányzatnak testálták a feladatot, ezért megkerestünk 2 vállalkozót, aki jártas az iskolai étkeztetésben, aztán a legjobb pályázatot kiválasztottuk olyan szempontok alapján, hogy dobozban kell vinni az ételt melegen és akkor azt idehozzák a közösségi házba, és akkor itt a közmunkások közül kiválasztott személyek ..., azok szétosztják, aláírják és így viszik el. Így tudjuk megoldani. Tehát szerződést kötöttünk egy vállalkozással.

K: Értem.

V: Úgyhogy ez itt [bizalmas adat]-án 6 millió forint az, amit az állam bácsi kicsenget a szünidei étkeztetésre. Ez szemétség (?), aki ezt kitalálta. Ez szemétség.

K: Hogy reagált a lakosság rá? Háborognak?

V: Igen, aki kapja, az örül neki, aki meg nem, az azt mondja, hogy nem normális az, aki ilyet kitalált. Csak van, aki azt hiszi, hogy az önkormányzat találta ki és akkor magyarázkodni kell, hogy nem mi találtuk ki, hanem ezt a magyar állam bácsi találta ki. Csak annak nincs esze, mert ilyet nem szabad csinálni! Aki ennyire, tehát ennyire kiszolgálni valakit. Tehát ne akarják az emberek helyett megoldani a problémáját. Próbálja meg először ő megoldani saját maga. Ha nem tudja, akkor ott avatkozzanak be, onnantól kell kezdeni segíteni, de addig még nem tesz magáért semmit, miért mentsük meg előre?!

K: Épp ezt akartam kérdezni, hogy az önkormányzatok számára sok mindent kitaláltak az elmúlt évtizedek során, hogy mennyi mindent kell csinálni az önkormányzatnak, aztán néha kitalálják az ellenkezőjét is. Ugye, egy ideje úgy volt, hogy tilos a gazdálkodási vagy vállalkozói tevékenységet folytatni, azzal, hogy az a pénz, az közpénz és nem lehet kockáztatni. Tehát csak közszolgáltatást szabad működtetni, mindegy, hogy egészségügyi oktatás, vagy milyen feladat, csak az állampolgárok hatósággal kapcsolatos ügyeit szervezni. Úgy hívtuk, hogy szolgáltatni kell. Most meg a járási hivatalokba bevitték az összes hatósági ügyet, és a szolgáltatás ilyen módon más központba került. Így nekem úgy tűnik, mint hogyha az önkormányzatok feladatai átírták volna és ilyen vállalkozói szerepet kényszerítenének rájuk, hogy akkor szíveskedjenek úgy, mint egy vállalkozás működni. Láttam is egy könyvet, az volt a címe, hogy a vállalkozó falu, vagy a falu vállalat. Alkalmas-e egyáltalán az önkormányzati rendszer például ilyen körülmények között, hogy ezt jó eredménnyel teljesítse? Mert egy vállalkozó, azért sok mindent maga dönthet el, az önkormányzat esetében meg sok tekintetben kényszerpályák vannak.

V: Tehát, most hiába létrehozták a járásokat és elvittek feladatokat, de az önkormányzati dolgozók nélkül nem tudnák megoldani. Tehát, aki nem tudja, hogyha a gyermekjóléti szolgálatot nem értesíti az önkormányzat, vagy a védőnő, vagy az óvoda, vagy az iskola, azok nem fognak tudni [bizalmas adat]-ön, innen 50 kilométerre az a szegény, akinek x települést kell befutnia. De bizonyos dolgokat nem szidunk, mert nem tudunk velük mit csinálni. Tehát 4 évente választunk.

K: Nem is a szidásra gondoltam, hanem arra, hogy ez mennyire nehéz feladat? Vagy megoldható-e, hogy fölkészült-e az önkormányzat?

V: Megoldható, mi itt helyben megoldottuk, tehát jó a kapcsolat velük. Mindenben együtt tudunk működni, csak ide az kell, hogy legyen minden önkormányzatnál - legyen kis saját hivatal. Tehát itt, ha nem lenne a gazdasági, nem lenne a pénzügyes, nem lenne az adós, ha nem lenne az igazgatás, akkor itt meghalna minden. Tehát ezt, [bizalmas adat]-ban vagyunk a körjegyzőségben, ezt [bizalmas adat]-ról az ottani szakember, .. már ezt nem tudná megcsinálni. Most a gazdálkodást fogják, mindent ők fognak ellátni... nem kell önkormányzat.

K: De, ha a gazdálkodást elveszik, akkor hogy fog tudni foglalkoztatni?

V: Egyelőre még nem veszi el, csak mindent rá fog látni például, hogy mire költesz, mindent, tehát most ezt a rendszert hozzák be. Mindent a Kincstár fog most már, tehát nem tudom, hogy, lehet úgy lesz, mint a KLIK-nél, hogy ott az iskolaigazgató nem vehet krétát, itt a polgármester nem vehet, mit tudom én, damilt, vagy nem tudom mit. Reméljük, ez nem így lesz. Reméljük, én is mondtam, hogy elég veszélyes, hogy működőképes legyen, azért vagy ott, hogy szóljatok már, hogy ott valaki nagyon nincs észnél. Mert a városokban, ott az a baj, hogy összekeverik. A városokban teljesen más. Ők el sem tudják képzelni, hogy városi polgármester el sem tudják képzelni, hogy itt mit kell csinálni. Tehát közmunkást látja, mert rajta van a mellény és rá van írva, hogy mit tudom én, [bizalmas adat]. És azt mondja, hogy ja, igen az is nekünk dolgozik, ennyit tud róla. Itt meg jön be hozzád a fogadóórára és mondja a panaszát. [bizalmas adat]-on nem fog a polgármesterhez beülni, vagy Szegeden, vagy Debrecenben. Hát ott látja, hogy ja, igen, van ott ilyen, mert okos felkészült ember, mert tudja, hogy hány közmunka programban vannak benne, azt flottul tudja, hogy 1862 van, biztos tudja, hogy hány diplomás, hány ilyen, stb. Nálunk nincsen diplomás, egyedül vagyok nálunk. Az középiskolát végzett, szakmunkás nincsen...

K: Csak az motoszkál a fejemben, hogy vajon az önkormányzatok képesek lesznek-e nagy tömegben munkát, vagy jövedelmet biztosítani az ott élők számára, mint egy vállalkozó?

V: Munkát állami támogatás nélkül, tehát nem fog tudni az önkormányzat.

K: Mert, most az új irány ugye afelé kezdettel mozdulni, hogy még egy darabig van közfoglalkoztatás, de aztán utána jön a szociális szövetkezet.

V: Az már bebukott, azt akartam mondani. Próbálták erőltetni a szociális szövetkezetet. Mindenhol bebukott, mindenhol.

K: De még nem tettek le róla.

V: Mindenhol bebukott, majd letesznek róla, mert aki neki megy a falnak nyolcszor s betört már kicsit a feje, 9-10-100. alkalomra akkor is rá fog jönni, hogy nem megy. Hát mit vállalkozzon? Mindenki varrni akar, és mit varrjunk? Zászlót? Annyi zászló nem kell, mit tud csinálni? Ahhoz, hogy eladhassunk, kell.... Mi beletettünk a savanyító üzembe, a tartósító üzembe az önkormányzat saját erőből 6 millió forintot a pályázati pénzen felül, mert csak úgy lehetett dologit. És próbálunk trükközni, azt szoktuk mondani, de hát a közmunka programban is meg van, hogy ugye hogy megy ez. És akkor behívták a rendőröket, nagyon rendesek és a [bizalmas adat] rendőrezredes úr, hogy gyerekek ne szórakozzatok! 20 %, ne vicceljete! A Belügyminisztériumban. Ó gyerekek, ezek csak azért trükköznek, hogy kiszámolta a polgármester, hogy 6 millió forint kell nekem dologi, 150 főt kell fölvennem nekem 110, ha mindenkit felveszek is. Na, akkor kezdjük bejárni a szomszéd településeket, mert kell neki a programhoz. Teát ez vicc, tehát ezt pénz nélkül nem lehet.

K: Meddig lehet csinálni?

V: Pénz nélkül ezt nem lehet. Elnézést, de nem érek rá sokáig, mert 2 órakor el kell engednem az embereket. 6-2-ig vagyunk és én vagyok a felelős a közmunka programért.

K: Ja és igen, mindjárt 2 óra van. Akkor inkább csak a jövőről kérdeznék még kettőt és el is engedném a polgármester urat. Hogyha változatlan feltételek mellett sikerülne megtartani ezt a földprogramot, a 30 család bevonásával a

kertgazdaságban, akkor annak meddig lenne értelme? Jövőre, utána, vagy ez folyamatosan fontos?

V: A következő pályázatokat most készíti a kolléganő. Most megy el holnap beadásra. Annyival próbáltuk, hogy ezt 30 fővel lehet szintén és akkor, akit úgy gondoltuk, hogy aki bevált, nagyon jó dolgozott és bevált és kicsit lépett is előre, hogy a kisállatban próbálnánk, tehát hogy előnevelt. Az, most már ne kapja meg a szerszámot, ami már van neki, hanem már próbálnánk azt, hogy előnevelt csirkének, kacsának utána néztünk, hogy már 400 forint egy előnevelt csirke, 600 forint egy előnevelt kacska. Úgy is kijönne, hogy vennénk 10 előnevelt csirkét, meg 10 előnevelt kacsát, hozzá indító tápot, tápot, hogy tudjuk elindítani és utána már magának. És akkor szerintem ez a – biztos lesz elpusztulás, mert lesz, de hogyha neki megmarad 8 tyúkja, 8 kacsája, azért ez húsban is azért az szép. Az 8 hétvége egy kisebb családnak a csirke, meg 8 hétvége a kacska.

K: Szeretik egyébként a kacsát, mert én találkoztam azzal, hogy nagyon macerás.

V: Szeretik.

K: Macerás, nagyon macerás tisztítani és inkább egy kacska helyett 3 csirkét, vagy fordítva?

V: A kacska sokkal nagyobb súlyra növekszik, és akkor hamarébb. Tehát a kacska az nagyon gyors. A néma kacska az meg önellátó. Az kisebb, de az letoj, kikelti.... egyszer kell elindítanom, az kifogyhatatlan, az mindig van. Nekünk is úgy volt. Édesapám nyugodjon meghalt, Ő azt nagyon szerette, hogy néma kacska volt. Az mindig jött, hathetente, hopp, megint egy, megint jött, néma kacska az mindig volt. Úgyhogy az önellátó.

K: Aha. És mi van a vadakkal, mert a tegnapi helyszínemen az összes jószágot a róka mind megette.

V: Az azt jelenti, hogy nem gondoskodott róla, azt én tudom, mert olyankor mindig azt mondják, hogy a róka hordta el, meg a patkány....

K: Tényleg nem volt kerítése sehol.

V: Akkor sem.

K: Nem tudom, hogy mennyire a huncutság benne, de kerítés az nem volt.

V: Ha azt mondja, hogy a róka meg a patkány megette, akkor tudom, hogy eltakarította, ez a tapasztalat.

K: De azért furcsa, mert így is, úgy is, ő kapta. Tehát, akkor nincs értelme így trükközni vele, nem?

V: Eladta, eladja. Abban a szent szűrésben eladták. Most kiszámolja, azt mondja, hogy mi megvettük neki $4 + 6$, az 10 ezer forintért, meg a tápot, akkor ez 30.000, azt mondja, hogy fél áron! Kéz a kézbe, és akkor itt van.

K: De, ha a [bizalmas adat] ennyire látja a veszélyét, akkor miért gondolkodnak mégis kisállatban?

V: Azért mert mi olyan családoknak adjuk, akik és mi ezt ellenőrizzük. Minden gyermeknek lakjon jól hozták ide kamionnal és osztották minden gyerekes izének. De itt nem kap, mit tudom én 120 család, hanem itt nem kap, csak 15. Úgy írtuk a pályázatot, hogy 15 családnál látunk most lehetőséget arra, hogy kapjanak, és azt tudjuk ellenőrizni. És ezt nem esszük meg ezt, hogy elvitte a róka, meg a patkány megette. Ezért ilyen kicsiben, tehát, amire rálátásunk van. Mi csak olyat merünk bevállalni, amire rálátásunk van.

K: Értem.

V: A minden gyerek lakjon jól programról le kellett írni, hogy mit gondoltunk, hát én leírtam, leírtuk.

K: Reméljük, el is olvasták.

V: Elolvasták, mert után minket már nem kérdeztek.

K: Igen. És a Startprogramot, hogyan lehet továbbfejleszteni?

V: Hát, a Startprogramot úgy lehetne, ahogy mondtam, hogy így a feldolgozottság iránt. Én leírtam az önkormányzat oldalát és akkor elmondta az ezredes úr, meg elmondták, hogy ez piactorzító hatású, mert a piacon lévő magánszemélynek mindent maga kell csinálni, ők meg itt megfinanszírozzák a bér dolgot, meg a dologi dolgot, és mi meg visszük a piacra. Hát ez is igaz. Ez szintén igaz, úgyhogy nem tudom. De el lehetne akkor azt érni, hogy mivel finanszírozott és dotálják a gyermekétkeztetést, közétkeztetésbe lehetne akkor azt végig a börtönöket etetni, az iskolákat etetni, a kórházakat, az egészségügyben, tehát az állam ott van, mint tulajdonos és akkor oda. És akkor nyomott áron, saját magának dolgozik a magyar állam, tehát ha ő termel. És akkor a piac ebből kimenne, tehát akkor nem járna jól, most csúnyát mondok – néhány nagyker.

K: Nagykereskedő.

V: Nagykereskedő, néhány vállalkozó igen, aki ezt a piacot kiszakítja és akkor a profitra... Nem, akkor a magyar állam termeltetné saját magának az önkormányzatokon keresztül.

K: Igen érdekes és érzékeny kérdés.

V: De gondolom ott is vannak nagyon okos emberek, mert miért ne lenne? Azt nem értettem én, hogy miért a Belügyminisztériumhoz került a Startprogram, nem a mezőgazdasági minisztériumhoz.

K: Mert katonásan végrehajtották.

V: Igen, végrehajtották, csak nem gondolnak arra, hogy esetleg mezőgazdasági szakemberek kellenének oda, akik ebben dolgoztak?

K: Mert lehet, nem az a célja, hogy eredményes legyen, hanem az a célja, hogy sok embert...

V: Foglalkoztasson.

K: Foglalkoztasson.

V: Igen, de hogyha már elkezdtek és valami alakult, akkor már miért nem csináljuk úgy, hogy jó is legyen?

K: Mert egyelőre még most csak a foglalkoztatott létszám bővítése a cél, nem az, hogy jó is legyen.

V: Bocsánat, most odatelefonálok, hogy most már engedjék el őket..

K: De én már elengedem a [bizalmas adat] -at... Köszönöm szépen.